

Autor: Adriana Havlíková
Obor: AJs-Přs-SZs
Datum odevzdání posudku: 24. 7. 2023
Oponent bakalářské práce: Mgr. Lukáš Rokos, Ph.D.

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Změny klimatu v kvartéru: analýza učebnic základních a středních škol

Práce obsahuje 66 stran textu, 3 strany příloh a cituje 144 literárních pramenů.

Předložená bakalářská práce je:

☒ výzkumná (V)	☐ má charakter vzdělávacího projektu (P)
☐ výlučně rešeršní (R)	☐ jiná (specifikujte:) (J)

A: zcela souhlasí, B: spíše souhlasí, C: spíše nesouhlasí, D: zcela nesouhlasí

ÚVOD, LITERÁRNÍ PŘEHLED, METODIKA

	A	B	C	D
Úvod práce zřetelně a přesně vymezuje problematiku a cíle práce	☒	☐	☐	☐
Hypotézy nebo otázky jsou jasně formulovány	☐	☒	☐	☐
Literární přehled je jasný a přehledný, má logickou strukturu	☐	☒	☐	☐
Literární přehled se vztahuje k zadané problematice	☒	☐	☐	☐
Literární přehled obsahuje dostatečné množství informací	☒	☐	☐	☐
Metodika práce jasná, přehledná a srozumitelná, použité metody jsou řádně uvedeny a popsány	☐	☒	☐	☐
Vybraná metodika a postupy mohou splnit vytyčené cíle	☒	☐	☐	☐

VÝSLEDKY PRÁCE

Srozumitelně prezentované výsledky	☐	☒	☐	☐
Tabulky a grafy jsou přehledné, vhodně doplňují výsledky, neduplikují se	☒	☐	☐	☐
Získané výsledky jsou správně a úplně vyhodnoceny	☐	☒	☐	☐
K vyhodnocení výsledků byly použity správné metody	☒	☐	☐	☐

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ A ZÁVĚR

Diskuse je odpovídající, autor prokázal schopnost interpretovat získané výsledky	☐	☐	☒	☐
Autor porovnal získané výsledky s podobnými pracemi v daném oboru	☐	☐	☐	☒
Cíle práce byly splněny	☒	☐	☐	☐

FORMÁLNÍ ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Formální členění práce odpovídá požadavkům na odborné práce kladeným, je logicky uspořádané	☒	☐	☐	☐
Převzaté informace a jejich parafráze jsou v textu řádně vyznačeny a správně citovány	☐	☒	☐	☐
Grafické zpracování má potřebnou úroveň; použité obrázky vhodně doplňují text práce	☒	☐	☐	☐
	☐	☐	☒	☐

Pravopisně a stylisticky je text na potřebné úrovni, s minimem chyb a překlepů

ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ, PŘIPOMÍNKY A OTÁZKY

Cílem bakalářské práce bylo porovnat úroveň prezentování informací o kvartérním vývoji klimatu ve vybraných učebnicích přírodopisu, zeměpisu a dějepisu. Již v úvodu je vhodné podotknout, že práce se věnuje velmi aktuálnímu tématu a její výsledky jsou pro čtenáře přínosné.

Literární přehled se postupně věnuje vysvětlení základních pojmů souvisejících s klimatickou změnou, příčinám klimatických změn (přírozeným i antropogenním), jejich historii a důsledkům. Další kapitolou je ukotvení tohoto tématu v kurikulárních dokumentech. Autorka pracovala s relevantní literaturou, včetně zahraničních zdrojů, a veškeré převzaté informace podkládá příslušnými citacemi.

Z metodického hlediska je samotný výzkum stručně a poměrně přesně popsán. Je zdůrazněn cíl práce a postup při analýze vybraných učebnic. V této části trochu postrádám odkazy na metodologickou literaturu, včetně relevantních odkazů na podobné studie, které se zabývaly analýzou učebnic a jejichž metodika mohla být následována. Lze říci, že metodika by mohla obsahovat více informací, které by čtenáři umožnily udělat si detailnější představu o dílčích krocích či o konkrétních kritériích při posuzování jednotlivých učebnic. Bylo by možné uvést kompletní přehled analyzovaných učebnic (např. formou tabulky, aby byly jasné celkové počty, data vydání apod.).

Prezentace zjištěných výsledků je čtenáři představena převážně popisným způsobem. Autorka posuzuje jednotlivé učebnice a uvádí, kde se vyskytují zmínky o vybraných tématech, která souvisí s klimatickou změnou. Postupně se čtenář v textu pomalu ale ztrácí, takže jako nejprůběžnější považuji zpracování výsledků formou tabulek, v nichž jsou vybraná témata zanesena, a je možné si ihned udělat představu, ve které učebnici se s danými informacemi lze setkat. Domnívám se, že by bylo možné zpracovat podobně i úroveň rozpracování daných témat, tj. zda učebnice obsahuje vizuální materiál, doplňující informace, otázky, náměty na pozorování apod., což mohlo být opět zpracováno formou srovnávacích tabulek. Autorka uvádí, které učebnice by preferovala, a v příloze pak doplňuje pracovní list, který byl vytvořen na základní poznatků vyplývajících z provedené analýzy učebnic.

V úvodu diskuze jsou zmíněny čtyři výzkumy věnující se porovnávání učebnic, avšak nedozvíme se, o které učebnice se jednalo. Je zde zmínka, že byla následována metodika jako u dvou z uvedených prací, což by byla informace vhodná do kapitoly popisující metodiku předložené bakalářské práce. Další část diskuze je spíše opakováním hlavních zjištění, která jsou doplněna o pohled autorky, popřípadě jsou dále komentována. Chybí zde však odkaz na další literární zdroje – v diskuzi by bylo dobré srovnat zjištění z učebnic s odbornou literaturou (např. v podobě srovnání relevance podávaných informací, jejich aktuálnosti, vědecké správnosti apod.). Chápu, že podobných studií je v českém prostředí pomálu (prakticky asi není žádná), ale v zahraniční literatuře by bylo možné určitě referenční zdroje nalézt. V literárním přehledu je zmíněno kritické místo, ale není tento pojem dále vůbec vysvětlen, přičemž by se jednalo právě o velmi vhodný námět pro diskuzi.

Po formální stránce je práce správně členěná a kapitoly mají logickou posloupnost. Bolestivým místem celé práce je bohužel její stylistické zpracování. V práci se objevuje množství překlepů či nesprávných tvarů slov. V souvětích chybí často čárky, případně je souvětí rozděleno na dvě samostatné věty, kdy však druhá věta nemá podmět či nedává smysl. Převzaté parafráze autorka podkládá referencemi a dodržuje jednotnou citační normu s pouze drobnými odchylkami (nejsou zcela správně provedeny odkazy na elektronické zdroje a na jednotlivé učebnice, kde je představeno nakladatelství, ale v textu by bylo vhodné uvádět i jména autorů).

Dovoluji si připojit ještě několik dalších postřehů či rad, které mohou být pro autorku přínosné při zpracovávání dalších podobných prací:

- doporučuji používat jednotný font (v některých pasážích se liší font nadpisu a samotného textu),
- pozor na správné koncovky (např. žáci „obeznámeny“ či žáci „schopny“),
- často se ve výsledkové části práce objevují věty, v níž není vyjádřen podmět – vzhledem k tomu, že se nejčastěji píše o učebnicích, tak bych doporučil používat následující formulace „autoři vysvětlují“ či „autoři učebnice popisují“ apod.,
- s. 7: u plynů bych nepoužíval sloveso „přežívá“,
- s. 9: „Změna náklonu zemské osy periodě 40 000 let v rozmezí až 21,8 – 24,4°.“ – tato věta nedává moc smysl a bylo by celkově přínosné kapitolu více rozvést a vysvětlit uvedené informace více do detailu,
- s. 18: „Oceány se stávají zásaditými. Oxid uhličitý v atmosféře okysličuje oceány.“ – tyto dvě věty si v textu přímo protiřečí (pokud oxid uhličitý okysličuje oceány, tak se stávají kyselějšími, nikoliv zásaditými),
- s. 20: ÚSMH AV ČR – bylo by vhodné zkratku vysvětlit (např. formou poznámky pod čarou),
- s. 20: „flóra roste do větších výšek“ – větu bych radil přeformulovat (čtenář si může myslet, že rostliny budou „vyšší“),
- s. 21: „v Rámcovém vzdělávacím programu (RVP)“ – ačkoliv je to pak z textu patrné, tak bych doporučil ihned upřesnit, že se jedná o RVP ZV,
- s. 39: „Učebnice přírodopisu středních škol“ – pozor na správnou terminologii, na střední škole se předmět nenazývá Přírodopis, ale Biologie, tudíž by se mělo jednat o „učebnice biologie pro střední školy“,
- v pracovním listu bych navrhoval nahradit slovo „následným“ za slovo „následujícím“ a dále by měla být doplněna čárka do následující věty „Obrázky ti pomohou(,) o jaké důsledky se jedná“,
- a drobné technické doporučení k pracovnímu listu: místo odkazu je funkčnější vložit přímo do listu QR kód, který si žáci mohou snadněji načíst a spustit.

Otázky:

- Zmínky o klimatických změnách a globálním oteplování se objevují v různých učebnicích (různých předmětů) a často útržkovitě. Domníváte se, že se jedná o téma, které by bylo možné učit integrovaně?
- Autorka uvádí, že „tradiční“ a „hybridní“ učebnice Fraus se moc neliší – to je podle mého názoru docela zajímavý poznatek, protože mezi jednotlivými vydáními je často velký odstup (např. 2008 pro „tradiční“ učebnici a 2021 pro „hybridní“ učebnici). Přinášely hybridní učebnice více doplňujících informací, vizuálních materiálů či odkazů na jiné učebnice, kde je problematika také zmiňována?
- Bylo by možné více upřesnit, co bylo myšleno kategorií "Dodatečně vysvětlené příčiny klimatických změn" (viz přehledové tabulky)?

Předložená bakalářská práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce na Pedagogické fakultě JU a proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: velmi dobře

Lukáš Rokos, v. r.

Podpis oponenta bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne 24. 7. 2023

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------